

ELŐFIZETÉS

MELYBEN:

Egy évre ..... 24 korona.
Egy hétre ..... 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre ..... 26 korona.
Egy hétre ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

5-hatvanon felül sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.

Ryauér sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1900.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Stauber József.

Szombat, december 15.

Mai számunk főbb közleményei:

Vezércikk: A közbiztonság rémei.
A képviselőház ülése.
A kínai háború.
A kártyás főhadnagy.
Elfogott halottrablók.
Szórakozás a börtönben.
Kifüggesztések-e a kereszt az egyetem terméiben?
A bürok újra győznek.
Az aradi iparosok kiállítása.
A Magyar színház a csőd előtt.
Jubiláris hangverseny.
Tárcza: Az én menyasszonyom. Irta: Szabó István.
Regény-Csarnok: A kétlelkű ember. Irta: Groller Balduin.

A közbiztonság rémei.

Arad, december 14.

A közigatásnak és közbiztonságnak réme, a cigánykérdés kísért emberemlékezet óta és nem volt még kormányunk, amely alaposan hozzálátott volna annak rendezéséhez. Mindenik felakarta építeni a modern állomót, de elsodorta a munkától a politikai viharok szele. Pedig valóságos cigány-állapotok vannak ma is a közbiztonságban.

Faluról-falura, városról-városra verődnek a kóbor cigányok, mint az éhes farkasok és nincs, aki feltartóztassa lopakodó utjokban; nincs, aki féket vessen tolvaj szenvedélyüknek, nincs, aki helyhez tudja őket kötni, ha szép szerével nem megy, talán menne erőszakkal. Mert végre

el kell érni, hogy a becsületes társadalmat veszélyeztető kóbor cigány nép is dolgozzék a mindennapi kenyérért, mint az állam többi vagyontalan polgára.

De hát piium desiderium ilyesmiről beszélni is addig, amíg a kényelmi szempontok az irányadók a magyar közigazgatásban, ahol a falusi korlátolt képzettségű bíró látja el a közigazgatás külső teendőit teljhatalommal s ha a cigányfurfang egyiket kihozza sodrából a sok zaklató kérelemmel, szabadulni igyekszik tőle egy igazoló jegy által, melylyel szél-tében kóborolhat egész familiájával az egész országban. A parasztbírónak pedig jussa van, sőt hizeleg neki, hogy megszállásra, sőt megtelepülésre engedélyt adhat egész karavánoknak a falu közbiztonságának rovására.

Marczona, vad alakok többnyire valamennyien és magukon viselik a fajuk színét. Itt-ott egészen elütő típusok, teljesen világos, sokszor lenszöszke leányok, nők vannak közöttük, akikre nagyon büszkék is, pedig azok alighanem lopott gyermekek s egy életen át sirnak utánuk a megkeserített szülők és áthozzák a magyar közbiztonság kényelemszerető embereit.

Mert hát miért dolgozik mindenki bármiféle hasznos munkájával a haza felvirágoztatásán, mért fizeti a nagy adót a közbiztonság fönntartására is, ha legkedvesebb vagyona, legféltettebb kincse, a saját gyermeke sem biztos az elrablástól? Igazán szegénytelen és szomorú állapotok

ezen. Ölnek, rabolnak, lopnak s mikor a csendőr előfogja őket menekülő utjokban, felmutatják a szolgabíró igazoló-jegyét és kénytelen tovább eresztetni őket utjokra, a további bestiális tettek végzésére, mert hát szabad költözködési joga van Magyarországon minden honpolgárnak. De hát kössék őket helyhez, és legyenek valóságos honpolgárok, ne pedig olyanok, mint most, akiknek se isten, se ember hasznát nem veszi.

Furfangjuk tul jár minden becsületes kutató észén. A csendőr keresi a gyanusnál a lopott pénzt s az már a harmadik határban napok óta henyelő vajdánál van elrejtve s nincs az az ujjcsavar, vagy kényszerítő hatalom, amelyik kivallassa vele, mily uton és ki által adta tovább a pénzt. Nála nincs, teljesen pénztelen s így — nem lothatott, szabadon kell eresztetni. A cigánynál ritkán van több pár krajczárnál, de a vajda zsebe, bugyellárisa duzzad a pénztől. Az nem lop, az csak megőrzi, amit a többi elkezel és kiadja kinek-kinek a részét akkor, mikor szükség van rá, vagy élelmezi az elzárt cigány háramaradt családját. Valóságos kommunizmus van közöttük s a kommun feje diszbe öltözve, szabadon jár-kezel az országban mindenütt, mert azt mondják a csendőrök: az nem lop.

Keresik náluk az öldöklő fegyvert, mely biztos jele volna az elkövetett gyilkosságnak, hiszen ők lőttek, hallották sokan és rohanva menekültek el a lövés után s

TÁRCZA.

Az én menyasszonyom.

Irta: Szabó István.

— Látja, pedig én se csunya, se rossz nem vagyok. Arczom, hajfonatom most is tiszta, rendes, takaros és mégis, engem senki se szeret . . . De ugy-e, ugy-e maga szeret? . . . szeret?

— Szeretem.
— S elvesz feleségül?
— El, igen.
— Ne ugy, nagyon hideg . . . El — angyalom!

— Igen, el — angyalom!
— Ugy . . . Igy édes, így jól esik. Hisz még nekem ezt senki sem mondta. Pedig ugy-e, én szép vagyok.

— Szép, nagyon szép.
— Ne ugy. Szép, nagyon szép, angyalom!
— Nagyon szép, angyalom!

— No lám, mégis hogy került mindenki mindig, amennyire csak beláthatott. Ha mellettem elhaladt valaki, rám se nézett, még a fejét is elfordította. Utált az egész város. Kicsi, nagy, öreg, fiatal. Pedig én . . .

— Miért?

— Hát magá nem tudja? . . . Hisz' azt mindenki tudja . . .

— Nem . . . Hát miért utálta mindenki?

— Mert anyám . . .

— Anyja?

— No, ne kérdeje, hisz tudja maga azt jól, csak ugy, mint én, még tán jobban. Jaj nekem! . . .

— És sirt, zokogott nagyon keservesen.

— De maga szerét, nem hagy el? . . .

— Nem, angyalom!

— És elvesz feleségül?

— Igen, angyalom!

— Igen, hát mikor jegyez el?

— Mikor? . . . Holnap, holnapután.

— Ne, ne holnap, ne holnapután; ma, mindjárt, most, egyszeribe.

— Nem, nem lehet angyalom, nincs nálam gyűrű se, jegygyűrű!

— Igaz, gyűrű is kell. De akkor holnap ugy-e biztosan?

— Holnap biztosan — angyalom!

— Hogy is hívják magát?

— Béla.

— Béla. Istenem, milyen szép név! Engem meg Gizella. Ugy-e ez nem szép név. Nagyon czipra, én nem szeretem. De tehetek én róla, hogy erre a névre kereszteltek. Béla, Béla! De most már megcsókol ám! Hisz itt szabad, itt magunk vagyunk, itt nem lát senki.

— Meg, angyalom!

— És megcsókoltam. Ő is engem. De milyen csók volt ez? Körülfonta a nyakamat gyönyörű karjával erősen, úgy vont parázs keblére. Ajkát ajkamra tapasztotta, — szívta, csak szívta, mintha életet, üdvösséget szívott volna belőlem. Soha életemben ily szépet nem láttam, minő ez

a szegény teremtés volt ebben a pillanatban. Szép volt, nagyon szép, rémitő szép. Szép, minő csak egy tizenhét éves hajadon lehet; rémitő minő csak egy örül lehet.

Aztán elbucsztam tőle.

Ott, ahol születtem, ahol oly sokat szenvedtem, ahol először szerettem életemben, oly lázzal, oly örültséggel, mint ez a szép leány, ott történt ez velem egy kórházi látogatásomkor.

Elmondtam az orvosnak az egészet. Azután kérdeztem, hogy mi történt ezzel a szerencsétlen teremtéssel?

— Semmi, — mondta közömbösen az orvos — az, ami mindennap megtörténik. Anyja czéda volt, férje mellett mást is szeretett, azután megölte az urát; ezért az asszony börtönbe jutott, ez a szegény leány meg megörült.

Aztán nagyon kért az orvos, hogy tegyem meg az eljegyzést az ő kedvéért. Vajjon milyen lelki állapotokra bukkanunk azután? Ki tudja, hogy egy ily szomorú játékkal nem adjuk-e vissza az életnek?

Megtettem.

Másnap két olcsó karikagyűrűt vettem magamhoz és elindultam a kórházba.

— Béla! — sikoltva ugrott a nyakamba ültő helyéből, mikor benyitottam hozzá. Aztán lefoszlott rólam s megrendítő méltósággal megállt előttem.

ime nincs a szekerükben semmi nyoma a fegyvernek s a csendőr vagy a nyomozó szolgabíró szabadon eresztí öket s amint szükség van rá, előkerül a fegyver ismét a dupla gyékényes echó alól, ahol sokszor a bankó is meghuzza magát, hogy rongygyá mossa a szakadó eső a hosszú vándorlásban.

Megyék gyüleseznek, memorandumokat készítenek, egyesek elég ügyes projectumokat nyújtanak be a kormánynak e kérdés megoldásához s a cigánykérdés örökké csak függő kérdés, melyre válasz nem adatik. Megrendszabályozásukra állandó letelepítésükre meg éppen nem gondol senki. Ime a Budapest melletti *Monoron* egész népcsalád lakik ebből a fajból, mely — amint most kitűnt, a gyermekrablásban is mester. *Kötegyánban* van a másik népcsalád és több más helyén még Biharnak, amelyik egy esztendőben 365 napon át soha sincs teljesen együtt, munka, ipar és becsületes megélhetési föltételek nélkül kóborog szerteszét az országban, illuzóriussá téve a csendőrségi intézményt, arczul köpve a közbiztonságot.

És mindez Magyarországon történik, a melyet már annyi kormány kiépített modern állammá. Sz.

A képviselőház ülése.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, december 14.

Már fél 11-re járt az idő, mikor Perczel Dezső elnök néhány képviselő jelenlétében az ülést megnyitotta. Vita csupán az ujonczjutalékprovizórium javaslatánál fejlett ki s az első felszólaló Tóth János volt, a ki elmondta kifogásait. Széll miniszterelnök válaszolt neki a beteg Fejérváry helyett. Nagyobb kirohanást eszközölt újból Ugron Gábor, a ki különösen a hadsereg német szellemét kifogásolta. Neki Gromon Dezső honvédelmi államtitkár válaszolt, sorra czáfolva Ugron állításait.

Kossuth Ferencz és Pulszky Ágost beszélnek ezután és végül Pichler.

Részletes tudósításunk itt következik:

Elnök: Perczel Dezső:

A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán miniszterelnök, Lukács László és Plósz Sándor miniszterek.

A mult ülés jegyzőkönyvét hitelesítik

A Ház minden vita nélkül fogadta el az *indemnity-javaslatot részleteiben is.*

Ujonczprovizórium.

Münnich Aurél előadó röviden elfogadásra ajánlotta a javaslatot.

Tóth János: Ezt a javaslatot egyoldaluan, erőszakosan, törvénytelenül hozták ide, mert a törvény értelmében Ausztriában is a parlament elé kellene vinni ugyane javaslatot. De Ausztriát most még meg sem kérdezhették, fennakarja-e tartani a véderőközösséget. Alkotmányunk értelmében pedig csupán a két állam alkotmányos hozzájárulásával lehet ily javaslatot törvényerőre juttatni. Hivatkozik magára Fejérváry miniszterre, a ki 1889 február 22-én kijelentette, hogy ily természetű javaslat, mint a mostani, csak a két állam közt létrejött kompromisszum útján terjeszthető a parlament elé, de törvényjavaslatok alakjában és nem a 14. § rendelkezéseivel, mint a hogyan ez odaát most Ausztriában történhetik. A véderőközösséget tehát csak az alkotmányunk ellenére lehet fenntartani. Ha pedig így van, akkor ne álltasuk magunkat azzal, hogy önálló magyar nemzet vagyunk.

A jelen javaslat nem csupán a magunk ujonczlétszámát, hanem Ausztriáét is megállapítja: már ez is bizonyítja, hogy mindkét állam kölcsönös parlamentáris megegyezésére van szükség. Nem látja indokoltnak a provizóriumot. Miért nem intezik el véglegesen s illetve állandóbb időre az ujonczjutalékot? Bizonyára éppen az osztrák állapotok miatt. Ez is bizonyítja, hogy e javaslat nem felel meg a törvénynek. Hatarozati javaslatot nyújt be, mely szerint mondja ki a képviselőház, hogy a javaslatot nem fogadja el, hanem utasítja a kormányt, hogy miután a véderő közossége többé fenn nem tartható, nyújtson be javaslatot az önálló hadsereg felállítására tárgyában. (Helyeslés a szélbalon.)

Széll Kálmán miniszterelnök: A távollevő beteg honvédelmi miniszter helyet felel Tóth Jánosnak, a ki igen szimpatikus hangon beszélt.

Pichler Győző: Áh! áh! dicséri?!

Széll: Talán irigyli a képviselő ur? Tóth tévedésben van, a mikor azt állítja, hogy Ausztriában nincs alkotmányosság. Igenis van és a reichsrath-választások is azt bizonyítják, hogy az alkotmányos élet folyamatban van. A 14. §.

Ausztriában törvényesen jött létre s mindaddig, amig a parlament útján eltörölve nincs, törvényes erővel bír és az osztrák alkotmány egy részét képezi. Az ujonczlétszámot tavaly az osztrák reichsrath is megszavazta, megszavaztuk mi is, nincs ok arra, hogy az ideit meg ne szavazzuk. Hogy miért nem állapítjuk meg már állandóan 10 évre az ujonczjutalékot, annak igenis az az oka, hogy nem tudni, fog-e fungálni a januárra összehívott reichsrath s addig nem volna helyes messzeható megállapodásokat hozni. Akkor volna igazza Tóthnak, hogyha az alkotmány Ausztriában tényleg fel volna függesztve, — akkor csakugyan revidálni kellene az idevágó törvényt és intézkedni kellene, de addig, amíg ez meg nem történik, a revizióról beszélni is felesleges. (Helyeslés jobbról.)

Ugron Gábor: A midőn a 67-iki kiegyezést megcsinálták, feltételül kötték ki, hogy Ausztriában teljes alkotmányosság legyen, nem pedig olyan, mint a minő Bach és Schmerling alatt volt. Ausztriában pedig ma teljes alkotmányosság nincs, hiszen valóságos angol bohózatba illő, hogyan alakulnak meg az osztrák kabinetek. Nem is minisztereket neveznek ki, hanem hivatalnokokat hívnak be szolgálattételre helyettes miniszterekül. Ugyanígy őrmestereket is ki lehetne nevezni miniszterekké. (Derűtség.) A parlamentarizmus valóságos kicsufolása az, ami odaát történik Ausztriában. Gorove annak idején meg is mondta, hogy éppen a hadsereg miatt kívánták a teljes alkotmányosságot Ausztriában, ehogy megtörténhessék az, hogy ideát nálunk néphadsereg legyen, Ausztriában pedig zsoldos hadsereg. Hiszen éppen ilyenkor gyakorolhatja a magyar nemzet ellenőrzési jogát. Tánadja a közös hadügyminisztert, a miért a költségvetést soha be nem tartja, mindig póthitelekre van szüksége. Régen megígerte már a székely földön felállítandó katonai iskolát, de mai napig sem állította fel, mert lehetetlen pénzügyi követelésekkel áll elő. A közös hadügyminiszter mind ridegebben bánik el a magyar követelésekkel. Titokban még azt is elrendeli, hogy a katonatisztek nyilvánosan mindig németül beszéljenek. Ezek már százados panaszok s a magyar gyávaság — ~~amasm tudott segíteni e állapotokon. Csatlakozik Tóth~~ hatarozati javaslatához és maga is hatarozati javaslatot nyújt be, a mely szerint a magyar ezredekhez csak magyar fiukat osszanak be és magyar tiszteket is. (Helyeslés a szélbalon.)

Gromon Dezső honvédelmi államtitkár: A póttartalékosok behívása kiképeztetésök miatt történik. A miniszterelnök ő exczellenziája már felelt az osztrák állapotokra vonatkozólag; a

— Szeret, ne mondja, most már csakugyan szeret.

— Igen, angyalom! — s gyöngéden magamhoz öleltem

— Hát gyűrűt hozott-e?

— Hoztam virágom! Szép aranygyűrűt, karikát, jegyeseknek valót.

— Hol van? . . . Mutassa.

— Itt van. Ez az enyém, ez a magáé.

Aztán az övét átadtam, a magamét pedig felhuztam az ujjamra.

— Jaj, gyűrű! Karikagyűrű! Jegygyűrű — és csókolta úgy, mint engem tegnap.

— Hová is szokták? Igaz, ide, a bal kezére, hogy a szívhez közel legyen. De melyik ujra? Ah! tudom már . . . a nagy, közép, nem! . . . amellet, balfelől, — hogy is hívják? a kis ujj mellett . . . nyelvemen forog . . .

— Neveletlen.

— Igen, igen, a neveletlen, erre huzom erre szokták.

— Talán kicsi is?

— Nem, dehogya! Eppen jó, mintha nekem készült volna. (Pedig szegénynek véres is lett az ujjá, mire felhuzta.)

— Így ni! Milyen jól áll. Mutassa a magáét. Az is . . . Jaj istenem! — és siva fakadva, vállamra borult.

Csend volt, temetői csend. Csupán az elelhaló, siró nyögés hallatszott. Némi borzalom futott át. Még az ég is boros,

— Ne sirjon, angyalom! Hisz maga szép, hisz maga jó! — s könyvtől ázott arczát forrón megcsókoltam.

— Ugy-e, szép is, jó is; csak hogy magának jó vagyok.

És úgy ölelt megához, mint az első csóknál s úgy csókolt, mint akkor.

A nap, az a jóságos nap, aki minden embert egyformán szeret, tán tudta, hogy egy árva, egy ágról szakadt tartja most megbomlott ésszel legnagyobb ünnepét e komor falak között, akit minden ember elhagyott, még maga az Isten is, mert megtagadta menyéi világát tőle e sötét földön, — az a jóságos nap gyémánt arczával betekintett a hosszú, keskeny ablakon s beragyogta e szomorú hajlékot. Ugy állt jegyesem a lényözönben, mint vihar multán a dült mező. Arcza ragyogott a könyvtől; de szörnyű volt nézni.

Ily pillanat nem lesz életemben — tudom — soha; de ily eljegyzés sem volt soha a világon. Eljegyeztem, menyasszonyom lett.

*

Alig két hétre rá találkoztam az orvossal.

— No, hogy van a menyasszonyom? — volt első kérdésem.

— Jó, egészen jó. Mondtam én önnek, hogy egy ötlet, egy lelki állapotába vágó tréfa többet érhet minden kuránál. A lélek szimptomái napról-napra tűnnek. Csupán önt emlegeti, önt óhajtja. Nemsokára el is bocsátom szabadon.

— Mi lesz belőle az életben, mikor senkije sincs? Ujra visszaesik.

— Hja, az nincs a gyógyászatban, az már a férj gondja, — mondta rám mosolyogva az orvos.

— Igen, a férj gondja! — s elmosolyogtam én is keserűen.

E párbeszéd után még két hét mult el. Egy délután éppen íróasztalomnál ültem, az

óra négyre járt, egyszerre csak az ajtóm feltárul.

— És te itt vagy? Mióta várlak, mióta kereslek egyetlen Béluskám! (Már nem magázott.) — Jaj, olyan nehéz volt, mióta elváltál tőlem, itt ezen a baloldalon, de most már könnyebb, hogy feltaláltalak, igen könnyebb. (Bizonyosan megmondta valaki szegénynek, hogy hol lakom.) Mikor lesz az esküvőnk?

— Oh lelkem, hisz még sok hiba. Neked ágy, vánkos is, cziha is kell . . . Ez is az is, még koszoru is kell!

— Igaz, kell, csakugyan minden kell, még koszoru is kell! . . . Erre nagyon elszomorodott.

— Ha lesz, tüstént megtartjuk az esküvőt, ugy-e?

— Meg, galambom!

— Ugy megyek, futok, keresek pénzt vánkosra, koszorura . . . Jaj, az az anyám!

És azóta el-eljár hozzám, tudakolni tőlem hogy az esküvő mikor lesz? Ha otthon nem vagyok, az ajtóba ül és ott vár.

És mindannyiszor elmondom neki, hogy mi minden szükséges . . . Ó mindannyiszor elszomorodik.

— De azután megtartjuk?

— Meg, angyalom.

— Ugy megyek, — keresek pénzt vánkosra, koszorura . . . Jaj! anyám! . . . és megy.

Igy jár az én menyasszonyom hozzám régóta; de még anyja bűnét egyszer sem mondta.

Meddig járhat így szegény? Ki tudja? . . . Tán mig a égiek eljegyzik.

mi pedig a katonai nevelést illeti, Fejérváry miniszter már többször nyilatkozott erről.

Zmeskál Zoltán: Ő is exczellenciás. (Derütség.)

Gromon: Sajnos, hogy a magyar katonatisztek eddig nem kívánczoltak a tanári pályára, erre készülni nem akartak. (Zaj balról.)

Major: Ne bélyegezze meg a magyar tisztet! (Zaj.)

Rátkay: A magyar parlamentben így nem szabad beszélni!

Gromon: Nem bélyegzett meg senkit, csak tényeket hozott fel, különben örvendetesen tapasztalja, hogy újabban a magyar katonatisztek is iparkodnak a tanári képzettséget megszerezni. Tagadja, hogy olyan rendelet volna, a mely a tisztoknak eltiltaná a magyar beszédet. Pedig minden rendeletet ismer. A hadügyminiszter sokkal tapintatosabb és sokkal alkotmányosabb, semhogy ilyen rendeletet kiadna. A két határozati javaslat mellőzésével kéri a javaslat elfogadását. (Élénk helyeslés jobbról.)

Kossuth Ferencz azt látja, hogy törvényeiket nem tartják meg, maga a kormány sem. Visszautasítja Gromon azt az állítását, hogy a magyarok nem akarnak részt venni a honvédelem munkájában. Az osztrák katonai szellem tart sokakat vissza. A javaslatot nem fogadja el. (Helyeslés a szélbalon.)

Pulszky Ágost: A javaslat megfelel a törvény szellemének. Az ideai népszámlálás alapján módunk lesz újabb 10 évre megállapítani az ujonczlétszámot.

Elnök a vitát bezárja.

Szell Kálmán miniszterelnök szerint Ugronnak az a vádja, hogy a tisztikar magyarellenes, nem felel meg teljesen a valóságnak. A tisztikarban tekintélyes a magyar elem és az egyes ezredek magyarul is válaszolnak, ha magyarul leveleznek velük. Ugron hat. javaslatát feleslegesnek tartja, mert a mit kíván, az ugyanis meg van.

Münnich Aurél néhány megjegyzése után

Ugron Gábor a miniszterelnök megnyugtató kijelentése után hat. javaslatát visszavonja.

A Ház ezután *általánosságban elfogadta* a javaslatot.

Tóth és Gromon felszólalása után a javaslatot részleteiben is elfogadták.

A jövő évi ujonczmegajánlásról szóló javaslatot **Münnich Aurél** elfogadásra ajánlja.

Pichler Győző holnap beszél. Holnap kezdik meg a költségvetés részletes tárgyalását is.

TÁVIRATOK.

Védekezés az olasz bor ellen.

Bécs, decz. 14. Az alsó-ausztriai tartománygyűlés mai ülésén **Richter** indítványt nyújtott be az osztrák boroknak az olaszországi borbehozatal ellen vámokkal való megvédése tárgyában. A tartománygyűlés megkezdte a költségvetés tárgyalását.

Transzvál és Anglia.

London, december 14. Az alsóház második olvasásában is megszavazta a hadügyi póthitelt. A tárgyalás folyamán **Hicks-Beach** pénzügyminiszter azt mondta, hogy meglehet, hogy egy vagy két éven belül Transzvál részéről nem várható hozzájárulás a hadi költségekhez. Ezt a lehetőséget figyelembe vette pénzügyi politikájában. Az a vita folyamán tett indítvány, hogy a bányajövedelmekre egyenes adót vessenek ki, gondos megfontolást kíván. A kormány kívánja, hogy Transzvál és Oranje a hadi költségek nagy részét viseljék, de semmit sem fog tenni, a mi Transzvál iparát megbéníthatná vagy annak fejlődését megakadályozhatná.

Görög-török barátkozás.

Konstantinápoly, decz. 14. A Jildiz-palotában tegnap **Maurokordato** görög követ

tiszteletére ebéd volt, a melyen jelen voltak a görög követség és a török kormány tagjai és több méltóság. Az ebéd után a szultán kihallgatáson fogadta a követet a nagyvezér és külügyminiszter jelenlétében. A szultán Görögország iránt érzett barátságos érzelmeinek adott kifejezést és megígérte, hogy elő fogja mozdítani a különbözőeti vámtarifa megszüntetése és a kereskedelmi szerződés kötése tárgyában folyó tárgyalásokat. A nagyvezér már megfelelő utasításokat kapott. A görög követ, a ki ma a portára ment, hogy ezt az ügyet megsürgesse, az arany és ezüst Imthisz-érmét kapta a szultántól.

A kínai háború.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

London, december 14.

A Times a következő tegnapi keletű new-yorki táviratot közli: Washington megint egyetért Berlinnel a Kinával szemben támasztandó békefeltételekre nézve. Azt a táviratot, a mely azt állítja, hogy **Bülow** gróf javaslatait jelentéktelen módosítással elfogadták, helytelennek és megtévesztésre irányulónak nyilvánítják. Tagadják, hogy **Conger** aláírta volna a követeléseket ebben az alakban. Több más változtatást is tettek a feltételeken.

London, december 14.

A Morningpost-nak jelentik Pekingből 12-iki kelettel: Első tekintetre úgy látszik, mintha azok a javaslatok, a melyeket az orosz követ tett, nagyon egyhék volnának. Ha azonban jobban vizsgáljuk meg ezeket a javaslatokat, észrevesszük, hogy főként arra irányulnak, hogy jelentéktelennek tüntessenek föl minden kérdést, a mely a többi hatalmasságra nézve nagy jelentőségű, de Oroszországot nem igen érinti. Azokat a kérdéseket, a melyek Mandsuországra vonatkoznak, Oroszország olyan kérdéseknek tünteti föl, a melyeket Oroszországnak és Kinának maguk között kell eldönteniük. A francia követ nagy kártérítést illetőleg elégtételt követel a római katolikus miszsióknak okozott károkért. Azonkívül erélyesen követeli a bűnös kínai hivatalnokok megbüntetését. Úgy látszik, Franciaország és Németország, bár egymástól függetlenül, inkább járnak el körülbelül egyenlő elvek szerint, mint Franciaország és Oroszország.

Konstantinápoly, december 14.

A **Katine** nevű orosz hajó, a mely hadi szereket és lövészeket visz Kinába, átment a Boszporuson, ugyszintén a Kinából jövő **Kiev** orosz hajó, a mely 840 embert hoz vissza. Most várják a **Kazán** orosz hajónak az átmenetelét is, a mely 2000 emberrel, hadi és lövészekkel Kelet-Ázsiába megy.

London, december 14.

A Daily News-nak jeleik Sanghaiból tegnapi kelettel: A britt főkonzul úgy vélekedik, hogy a jangcevolgyi alkirályok egyre több befolyást nyernek a császári udvarra. Csapatukat a császár védelmére küldték és ez hozzá fog járulni ahhoz, hogy befolyásuk döntő legyen. A helyzet javulása mellett szól az a körülmény is, hogy **Tungfuszang** nincs többé Szinganfuban.

London, december 14.

A Standardnak jelentik Sanghaiból mai kelettel, hogy **Csangsitung** olyan értesítést kapott, a mely szerint az özvegy császárné beleegyezett a következő békefeltételekbe: A császár mihamarább visszatér Pekingbe, Kina 50 millió font sterling kártérítést fizet; minden egyes idegen követesség 2000 főnyi védőrséget tarthat és a birodalom minden tartománya számára egy-egy idegen tanácsadót neveznek ki.

Washington, december 14.

(Reuter.) A legújabb pekingi hírek szerint Anglia hajlandó a békefeltételeket aláírni, mert csak csekély módosításokat tesz illetőleg javasol. Ezek a módosítások nem ellenkeznek azok az elvekkel, a melyekhez az egyesült-Államok ragaszkodnak. Az Egyesült-Államok

szempontjából, úgy látszik, nincs lényeges akadály a megegyezés tárgyában folyó tárgyalások mielőbbi befejezésének. A **Conger**-től érkezett legújabb hírek nagyon világosan sejtetik, hogy **Mumm** német követ föntartja Németországnak azt az ígérését, hogy nem fogja a lázadás vezéreinek halálra ítéletét követelni.

Szórakozás a börtönben.

— Telefon. — Társalgás a hangyákkal. —

Arad, december 14.

A szabadságot szerető, a szabadságra teremtett ember el nem tudja gondolni, milyen szórakozásokat találnak ki a rabok, hogy elűzzék maguktól a gyötörő, kínzó, az embert az örület felé kergető gondolatokat.

A *telefonozás* például épen úgy, sőt jobban el van terjedve a fogházak szomorulakói közt, mint ide kint a világban. Csakhogy az ő telefonkészülékük bámulatosan egyszerű.

A legtöbb modern fogházban és fegyintézetben ugyanis a központi vízfűtést alkalmazták. Hosszu, forró vízzel telt vascsövek vezetnek be a meleget a zárkákba is, melyeknek két-két falát alól, négy-öt, párhuzamosan vezetett vascső köti össze. A fizika megmagyarázza, hogy minden egyes vascsövet mért nem lehet szilárdan beékelni a falba. A vascsövek térfogata, hőfokuk miatt, egyre ingadozik s mikor vége a fűtésnek, bizony mindenik cső mellett marad egy kis rés. Alig nagyobb egy paraszthajszálnál, de a hangvezetésre épen elég.

Ha ugyanis a rab lefekszik a csövek mellé s beszélni kezd, egész közel tartván ajkait a vascsövekhez, a másik zárkában levő rab, aki meg a fülét fekteti rá a vascsövekre, egészen tisztán hallja a beszédet s szívesen közvetíti a többi zárkákba is rabtársának mondani- valóját.

Igy azután különösen nyáron, vagy mikor nem fűtenek a fogházakban s a vascsövek nem dagadnak bele a lyukakba, az egy oldalon levő rabok kellő óvatosság mellett érintkezhetnek egymással.

Nagyon jól tudja ezt a fogházakban a fogházfelügyelőtől kezdve az utolsó fegyőríg minden ember s épen ezért az egy és ugyanazon bűnygyben letartóztatott vizsgálati foglyok egyikét, a földszintre, másikat az első emeleti zárkák valamelyikébe helyezik el, és így tovább.

A kezletleges, de a célnak egész jól megfelelő telefon használatára pedig kopogtatással hívják fel egymás figyelmét a rabok. Aki beszélni akar, az átkopogtat a szómszédjához, aki azután szépen visszakopog.

A rendes jeladás különben a telefonzásokra, táviradajelek szerint ez:

Nagyobb fegyintézeteknél, a melyeknek lakói jobbára, minden rosszban kitanult fegyenczekből állanak, egész tolvaj nyelv van használatban ilyen, kopogtatásra szánt jelekből.

Daczára annak, hogy minden zárka vasajtaján egy tea-szűrőhöz hasonló és csupán kívülről elfedhető, rostélyos kémlyuk van, melyen keresztül nappal is többször, éjjel pedig előírás szerint minden tíz perczen ellenőrzik a fegyőrök a rabokat, a telefonozást nem lehet megakadályozni.

De hát aligha használhatják is másra a furcsa telefont a rabok, mint a szórakozásra. Zendülésről, összebészélésről szó sem lehet kisebb fogházakban, olyan szigorú ellenőrzés mellett, mint a milyenben részük van, hanem a fegyintézetekben, életfogytiglan rabságra elítelt rabok közt, — akik utóvégre is semmit sem kockáztatnak a zendüléssel, — bizony

sok esetben segített elő összeesküvést a börtöntelefon.

Persze ezeknek csak századrésze jut a nyilvánosságra s csak akkor, ha a fegyőr puszkaszuronya nem képes még csirájában elfojtani.

Mert ami a fogházakban történik, az jól el van temetve a világ elől. A rablékek álma belevész a fogház szürke levegőjébe s a kétségbeesés jajj-szavait visszaverik a nagy fehér falak. Abból ugyan a fogházfalakon kívül nem jut semmi...

A telefonozáson kívül a szórakozásnak különbözőféle nemét és fajtát találja ki, az egyedül kinos vergődésében, a szegény rablékek.

Vannak, akik időtöltésből órára, perczre, sőt másodperczre is pontosan kiszámítják büntetésük hátralevő részét. Csak ugy fejből, számítanak, mert sem papirhoz, sem írószerekhez nem juthat a rab. Kiszámítják, hogy hányszor hallják még a fogház harangját, a mely naponta háromszor szólal meg, hányszor sétálnak még rendes körülmények közt...

Volt egy rab, aki meg a hangyákkal mulattatta magát. Enni adott nekik s azok a pontos időben mindenkor megjelentek, állítása szerint déli féltizenkét óránál sohasem korábban és egyetlen esetben sem később.

Egy másik rab a legyekkel szórakozott el, egy kis ételmaradék mindig volt az asztalán, a mivel becsalogatta magához azokat. Ősz felé persze mind kevesebben és ritkábban látogatták meg ezek a kis állatocskák, azután egészen elmaradtak. És a szegény rabot az a gondolat, hogy a jövő tavaszig nem rendezhet lakomát a legyek számára, mély szomorúsággal töltötte el. És nem vigasztalta meg, csak a tavaszba vetett reménysege.

Nekünk nevetségesnek tünik fel az a dolog, ami a szegény rab lelkében fölért egy kö-zépfajú dráma hatásával.

A legtöbb rab, — egy-két elvetemült embertől eltekintve, legyet, hangyát, bogarat meg nem ölne a fél világért. Ők maguk közt alig hiszem, hogy foglalkoznának a dologgal, de alighanem az emberi lélek van ugy formálva, hogy magánosságában ragaszkodik ezekhez a haszontalan kis állatocskákhoz.

Ugy kell lenni, hogy az emberi szív azon részét, melyben az irgalom nemes virága fakad, itt a fogságban nem tudják kire pazarolni, odahintik hát a szeretet melegét azokra a kis Istenteremtésekre, akik ebben a nagy szürke házban egyedül gyöngébbek náluknál.

Szathmáry Zoltán.

SZÍNHÁZ ES IRODALOM.

A színház műsora:

Szombat: Gasparone, operette. (Páros bérlet.)
Vasárnap: Délután: Erdőszépe, dráma. Este: Párisi élet, operette, (Páratlan bérlet.)

* Gasparone. Alig hinné az ember, hogy az, amit ez előtt gáncsképen hoztak föl, hogy t. i. régi darabokkal hozakodik elő a színház művezetősége, az most annak dicséretére válik. Annyira meglegelte már a közönség a szecessziós izü üres és léha modern színpadi termékeket, hogy szinte jól esik a szemnek, a fülnek, ha visszatérhetünk a régi idők kedves zenéjéhez és oly darabjaihoz, melyek nem akartak az érzékiségre hatni.

A mai előadásra szokatlan nagy számban jött el a közönség és ha meglegedve távozott a színházból, azt magának a kedveszenéjü operettnek, de jórészt a kitünő szembelenek is lehet tulajdonítani. Az egyes szereplőkön és énekeseken meglátszott, hogy jó kedvvel készültek a Gasparonéra és hogy a zenekar a közönség magas igényével számolt és annak derékasán meg is felelt.

Parlagi Kornél (Karlotta grófné) elegáns játékaival, praecziz és kifejező énekével sok

tapsot aratott; különösen a második felvonás nagy duettjében adta szép tehetségének jelét. Felhő Rózsi a korcsmárosné szerepében való-sággal elragadta a közönséget, annyi temperamentummal játszott és oly kedvesen énekelt. Az első felvonás után hatalmas virágcsokrot nyújtottak fel néki a zenekarból. A korcsmárossal énekelt kettőt meg is kellett ismételnie. Tolnayné, mint duenna, erős komikumot tudott kifejtetni és „A valódi férfiak mind kihaltanak” című dala után nyílt színen is kapott tapsokat. — A mai sikerből nagy részt követelhet magának Érczkövy, ki Erminio gróf nagy ének pártiját szabatosan és szépen énekelte, Fenyéry, mint podeszta és Hegyessy, mint Szindulfo szintén jók voltak. A kisebb szerepek Szadai és Czako váltak ki.

* Komlóssy Ilonka, ki eddig a pécsi színház kitünő naivája volt, — mint pécsi levelezőnk vélünk közli — virágvasárnapjától kezdve ugyanazon szerepkörrel Leszkay-hoz szerződött.

* Egy színiügyi bizottság lemondása. Kecskemétről vettük a következő szokatlan hirt: A nélkül, hogy bárki is előre sejtette volna, mai ülésében szenzátiós határozatot hozott a színiügyi bizottság. A színiügyi bizottság ma délután 5 órakor tartott ülésében egyhangulag elhatározta, hogy visszahívja megbízását a tanácsnak és lemondását semmi körülmények között sem hajlandó visszavonni. Ezen határozatnak oka — első sorban bizonyos személyi differenciákban keresendő, melyekre nézve a színiigazgató semmiképen nem tudott a színiügyi bizottsággal megegyezni, illetve a színiigazgató többszöri figyelmeztetés dacára sem vette figyelembe. A bizottság egy némely óhajait, a melyeket az a közönség határozott kívánsága képen állított Kövessy direktor elé. A városi tanács a színiügyi bizottság határozatára azt javasolja a közgyűlésnek, hogy a lemondást elfogadva, ez évben ne válasszon új bizottságot, hanem bizza a bizottság jogkörét ideiglenesen a városi tanácsra, mely rövid időn belül tervezetet fog kidolgozni a színiügyi bizottság szervezetének új alakítása iránt, szoros kapcsolatban az új színi kerületi rendszerrel. A színiügyi bizottság lemondása városszerzte feltűnést keltett, azt egyes érzelmekkel fogadták és különféle képen kommentálják.

* Sandrock Adél kudarcza Eszéken. Egyike a legnagyobb német tragikáknak ma Sandrock Adél, aki a Burgszínházzal összekülönbözött és így most nagyobb magyar vidéki színpadokon vendégszerepel. Eszékre is levitte az ottani igazgató és az eszéki színház viszonyokat érdekesen jellemzi, hogy Sandrock üres nézőtér előtt játszotta meg Deborahát. Abba is hagyta csakhamar vendégszereplését, melyre az igazgató szépecskén ráfizetett.

* Börtönvilág Szathmáry Zoltán hirlapíró-társunk ily című könyve érdekes tartalommal előkelő kiállításban ma hagyta el a sajtót. A könyv ára füzve egy korona, kötve két korona. Kapható az aradi könyvkereskedésekben, de legcélszerűbben a szerzőnél. (Deák Ferencz-utca 42. szám.)

* „Csüördögölő” eredeti székely tánczot — az erdélyiek csárdását egy remek hangulatteljes magyar tánczot Lengyel Miskától ad a „Zenélő Magyarország” 1900. 24-ik füzete, melylyel a pompásan szerkesztett zeneműfolyóirat VII. évfolyamát lezárja. E füzetben még van egy szép magyar dal: A faluban hegedűsír s Huber Sándornak egy hamar népszerűvé váló szép dala „Ha vissza gondolok a multra” és Tschaykowskytól „A pacsirta dala” salondarab. Az 1900. évi VII. évfolyam ezen száma a zeneműfolyóirat tartalomjegyzékét is adja — a melyből érdekes megtudni, mily gazdag választékát adta a közönség által nem hiába felkarolt zeneműfolyóirat a legszebb s a zeneirodalom minden valfaját felölelő zeneműveknek — között pedig az évfolyamban 29 magyar dalt és népdalt, 8 műdalt zongora kísérettel, 4 víg-dalt s kuplét, 6 opera és operett részleteket, 5 indulót, 4 keringőt, 1 polkát, 5 csárdást, 1 kór-magyart, 18 salon darabot 2 kézre, 3 négy kezes darabot és 7 hegedűdarabot zongora kísérettel. Ez évfolyam pompás diszkötésben 15 kor. Előfizetési ára 1901. évfolyamra egész évre 12 korona, félévre 6 korona. Evnegyedre 3 korona. Egy évfolyamban 24 füzet jelenik meg mindegyik 10—10 oldal legdiva-

tosabb zeneújdonssággal. Minden zenekedvelő saját érdekében cselekszik, ha e gazdag tartalmu s felette jutányos zeneműfolyóirattal megismerkedik. Előfizethetni — s mutatványszám ingem kérhető a „Zenélő Magyarország” (Klökner Ede) zeneműkiadóhivatalában, Budapesten VI. ker. Csengery-utca 62 a. II. 10.

A kártyás főhadnagy.

— Ujabb részletek. —

Arad, december 14.

A minap megirtuk, hogy Máramaros-Szigeten Martessik Tódor főhadnagy revolverrel megsebesítette Jónás Béla joghallgatót, aki kártyán elnyerte a pénzét, azután öngyilkossá lett, mert az elkártyázott pénzt, amely kincstári pénz volt, nem tudta pótolni. A szerencsétlen főhadnagy öngyilkosságáról utólag a következő részletes tudósítás érkezett:

Martessik Tódornak, a 85-ik cs. és kir. gyalogezred Máramaros-Szigeten állomásozó főhadnagyának e hónap 10-én délután kellett volna átadnia a zászlóalj pénzét, mely rá volt bízva; de már napok óta kétségbeesett szenvedélylyel kártyázott s nemhogy visszanyerte volna a hiányzó összeget, hanem az utolsó krajczárig elvesztette a kincstári pénzt. Tisztársai is a legrosszabbtól tartottak, mikor látták, hogy a főhadnagy lázas sietséggel mint akarja kölcsönösszegekből összerakosgatni az elkártyázott összeget. Izgatott volt s mindazokra, kik a pénzt elnyerték, átkot és halált kiáltott, különösen Jónás Bélára, Jónás Ödön budapesti műegyetemi tanár jogász fiára. Jónást figyelmeztették is a barátai, hogy utazék el rögtön Budapestre az atyjához, vagy Petrovára a nagyanyjához, de a fiatal jogász a fenyegetéseknek semmi hitelt nem adott.

Annál inkább meg volt lepve, mikor Martessik Tódor főhadnagy e hónap 10-én délelőtt fél tíz órakor berontott hozzá, s izgatottan kérte, hogy adjon neki kétszáz forintot. Jónás még ágyban volt, fölkel s öltözködött, míg a főhadnagy idegesen járt fel s alá. Mikor a főhadnagy a szobának az ajtóval ellenkező felére ért, a fiatal jogász felakarta az alkalmat használni, hogy a bős főhadnagy elől elillanjon. Martessik észrevette s rásütötte a revolverét, a golyó a kalapot lőtte át, amire Jónás kifutott a szobából s menekülni igyekezett. Martessik a második golyót, majd a harmadikat röpitette utána s vállát sebezte meg Jónásnak. Azután, hogy a fiatal ember elmenekült — ott a Jónás Béla szobájában agyonlőtte magát. A fiatal jogász vállsebét a doktor az „Otthon” kávéházban kötözte be, míg a katonatiszt holttestét a kórházba szállították.

Jónás Béla joghallgató ma egy lapban a következő nyilatkozatot tette közzé:

Az elhunyt Martessik Tódor főhadnagytól pénzt kártyán nem nyertem s vele szemben a legkisebb kötelezettségben sem voltam. A főhadnagynak pénzre volt szüksége és több emberhez fordult kölcsönért, ezek között hozzám is, aki kilátásba helyeztem a kért összeg átadását. E hónap 10-én eljött a lakásomra s kérte a pénzt, mire kijelentettem, hogy felöltözködöm, azután teljesítem kérését, amely kijelentésemben látszólag megnyugodott. Öltözködésem befejezése után háttal állottam a főhadnagy felé, aki revolverből háromszor rám lőtt és hogy a szobából kimenekültem, utánam jött az udvarra és negyedszer is rám lőtt. Az egyik lövés vállamon csekély sérülést okozott. A főhadnagy ezután visszament a szobámba, ahol föbe lőtte magát és szörnyet halt. Az elhunyt egész magaviselete azt a benyomást keltette bennem és ismerőseiben is, hogy tettét elmezavarban követte el.

Kifüggesztessék-e a kereszt az egyetem termeiben?

(Az egyetemi tanács döntése.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, december 14.

A budapesti tndomány-egyetem főépületében tavaszkor előfordult kereszt-tördelések következménye volt az a petíció, melyet az egyetemi ifjuság intézett *Wlassits* Gyula kultuszminiszterhez, kérelmezvén a minisztertől, hogy a keresztény vallás szimbolumát rendeletileg függesztesse ki az egyetem dísztermében és az összes tantermekben.

Az ifjuság kérelme annak idején élénk megbeszélésre adott alkalmat, s a lapok sokat vitatták az ügyet pró is, kontra is.

Maga a miniszter pedig, mielőtt ez ügyben valamit tett volna, leküldte a kérelmet véleményezés végett az egyetemi tanácshoz, amely viszont az egyetemi karok véleményét kérte ki.

Az egyes karok, hosszabb tanácskozás után, végre is benyújtották válaszaikat az egyetemi tanácshoz, s ennek eredménye a következő volt: *A jogi és hittudományi kar helyesnek, jogosnak találta az ifjuság kérelmét, míg ellenben az orvosi és bölcsészeti fakultás mellőzendőnek véleményezte.*

Az egyetemi tanács a karok véleményét megkapván, értekezletet hívott össze ma délutánra, mely értekezleten mind a négy fakultás képviselve volt.

A kényes kérdés terjedelmes vitára adott alkalmat, melyben a karok képviselői külön-külön magvas érveléssel bizonyították az általuk küldött válasz igazát. *Tewrewk* Emil prorektor végre is szavazás alá bocsátotta a kérdést, melynek eredménye ez: Az ifjuság kérelme mellett szavazott a tanács három tagja, el-lene öt.

Igy az egyetemi tanács a keresztet kifüggesztése ellen döntött.

A tanács ülésének elnöke *Ponori Tewrewk* Emil prorektor még a délután folyamán jelentést tett az ülés lefolyásáról *Wlassics* Gyula közoktatásügyi miniszternek.

Az aradi iparosok kiállítása.

(A karácsonyi bazár megnyitása.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 14.

Vasárnap megnyílik az aradi iparosok karácsonyi iparkiállítása, melyen bemutatják iparosaink az aradi ipar haladását és az ő ügyességüket, melylyel talán kivétel nélkül minden vidéki várossal megállják a versenyt. Igaz ugyan, hogy a kiállításon csak a helyi ipar vesz részt, de az elmúlt évek kiállításainak színvonalát tekintve, határozottan lehet állítani, hogy a mi iparosaink termékei a legmagasabb igényeket is kielégítik. Ugy vagyunk értesülve, hogy az idei kiállításon jóval több iparág lesz nagyobb arányokban képviselve, mint az előbbiekben, ebből pedig az is következik, hogy a kiállítás látogatottsága s a vételkedv is nagyobb lesz.

Az idei karácsonyi bazárt vasárnap, folyó hó 16-án délelőtt fél 12 órakor nyitják meg ünnepélyesen.

A kiállítás védnöke *Urbán* Iván főispán lesz, kit ma délben kért fel küldöttségileg a kiállítást rendező bizottság a védnöki tisztség elfogadására. A főispán a küldöttség kérelmét

a legnagyobb örömmel teljesítette s így a kiállítást vasárnap 6 fogja megnyitni.

A kiállításon, melyet az idén is a templom-utcai polgári iskola dísztermében rendeznek, kizárólag aradi iparosoknak hazai anyagból készült termékei lesznek kiállítva s a belépés természetesen díjtalan. Ezekre való tekintettel igazán kívánatos, hogy a közönség minél nagyobb számban látogassa az idei kiállítást is, mely az eddigieknél sokkal nagyobb szerű lesz. A helyi ipar ilyen támogatását joggal elvárhatják az aradi iparosok.

A kiállítást rendező bizottság felkéri az összes kiállítókat, hogy tárgyaikat a holnapi nap folyamán okvetlenül beszállítsák, mert a holnaputáni ünnepélyes megnyitásra azokat úgy kell elrendezni, hogy a rokon-iparágak szerint fülkéikben helyeztessenek el.

A kiállítás tíz napig, december hó 26-ig marad nyitva, s az előjelekből ítélve, iparosainkra az eddigieknél is kedvezőbb eredménnyel fog bezárulni.

SPORT.

+ **A tornaegyesület háziversenye.** Az *Aradi Tornaegyesület* ma délután tartotta meg szokásos módon háziversenyét a lyceum tornacsarnokában. A versenygyőztesei lettek: *Neudembach* Udön és *Székely* Károly kik első, és *Bartsch* János ki második díjat nyert. Az verseny részletes tudósítását lapunk holnapi számában közöljük.

A búrok újra győznek.

(Egy tönkre vert angol vezér.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, december 14.

Mialatt *Krüger*, a búrok einöke, az európai nagyhatalmaságokat sorba járja, hogy szerencsétlen nemzete érdekében azok közbenjárását és jóindulatát kinyerje, azalatt otthonról, a csatamezőről, semmi különös hír nem jutott Európába. Micsoda hír is érkezhethetne már onnan, hisz a bur sereg széjjel van verve, erősegeik el vannak foglalva; fegyver, municzió és vezérlés nélkül, főleg harcsképes katonaság nélkül a csatamezőkön operálni nem lehet.

Es hogy Dél-Afrikában az angolok a lázongást teljesen leverték, annak csak elég fényes bizonyítéka, hogy az angol főhadvezér már elhagyta Afrika partjait; a csatározás, a háborúság már befejeződött.

Csodálattal határos tehát az a távirat, mely Fokvárosból érkezett át hozzánk Európába és mely rövid szavakban ad hirt arról, hogy a szabadságért küzdött bur nemzet újra lábra áll újra kezébe ragadja a fegyvert és halál megvetéssel támadja meg ellenségét, mely a győzöket jellemző kegyetlenséggel érvényesítette e szöveget: *Vae victis!*

A Fokvárosból érkezett távirat így hangzik:

Az angolokat Délafrikában irtóztatós veresng érte. Nehány ezer bur Baberton közelében megtámadta Clemens tábornok seregét.

Nagyon sok angol tiszt elesett. Clemens tábornok egész serege a búrok fogságába került.

A búrok hősiességének, a végső küzdelemre való elhatározásnak hatalmas jelensége ez a legújabb támadás, mely ugyancsak más fordulatot fog adni a diplomáciai tárgyalásoknak.

A Hága melletti villában várja be *Krüger* a dolgok további fejleményét, miután az európai nagyhatalmaságok rövidesen megértették véle, hogy nemzetének érdekében minden közbenjárás ez idő szerint ki van zárva.

A délafrikai csatateréről érkezett fenti hír azonban, ha igaz, valószínűleg más fordulatot fog adni a búrok ügyének és *Krüger* majd a nagyhatalmasságok még föl is fogják keresni, a világbéke biztosítása szempontjából.

A Magyar színház a csőd előtt.

(Egy fővárosi színház kalamitásai.)

— Az Aradi Közlöny telefon értesülése. —

Arad, december 14.

A fővárosban az utolsó évtizedben a színházügy nagy lendületet vett. Egyre-másra keletkeztek új színházak és minden egyes színházi vállalat abból indult ki, hogy a főváros lakosságának nagy mértékben való szaporodása, a színház iránti érdeklődésének fokozódása indokoltá teszi a vállalat életbeléptetését. Ehhez hozzájárult, hogy a Nemzeti színház és a Népszínház, valamint a Királyi opera határozott műfajok kultiválását tartotta szem előtt és így a többi drámai válfajoknak nem jutott hajlék, pedig ezek a közönség érdeklődésére biztosan és állandóan számíthattak.

Igy alakult meg a Magyar Színház részvénytársasága, mely ma — mint fővárosi tudósítónk sürgönyzi — a vezetésben rejlő hibák, kapkodások és a szakértelembe való fogyatkozások folytán a tönk szélére került.

A részvényesek már körülbelül egy év óta aggodalommal nézték a Magyar Színház sorsát. Sokáig nem is ismerték fel a bajnak tulajdonképeni okát és az igazgatóság azon felvilágosításában, hogy a művezető-igazgató személyében rejlik a hiba, meg is nyugodtak, mert nagyon plausibilisnek tünt fel a laikus részvényesek előtt az, hogy tetszetős műsor, nagy sikerrel biztató darabok és kitünő előadás mellett a színház sorsa feltétlenül jobbra fog fordulni.

A siker azonban nem akart bekövetkezni; az egyes darabokba és színészekbe fektetett bizalom csalódásnál egyebet nem eredményezett, a jövedelem napról-napra csökkent, a kiadások nagy része fedezetlenül maradt, a hitel teljesen kiapadt és az anyagi zavar napról-napra erősebben mutatkozott.

Ez a szomorú állapot végre felverte a részvényeseket abból a hypnotikus álomból, melyben a részvénytársaság igazgatósága őket ringatta és a tegnapi napon rendkívüli gyűlést tartottak.

Ezen gyűlés lefolyását, a holnap reggel Aradra érkező „Magyar Szó” hosszabban méltatja. A szenzációs cikket budapesti tudósítónk a késő éjjeli órában telefon útján a következőkben ismerteti:

A Magyar Színház részvényesei a színház válságos helyzetét felismerve, mai napon tanácskozásra gyűltek össze. Az ülésen *Filó* gyógyszerész alelnök elnökölt, aki megnyitó beszédében, röviden méltatva az értekezlet tárgyát, a válságos helyzetet a színház vezetőségében rejlő hibáknak tulajdonította. A színház anyagi helyzetének jelenlegi szomorú állapotát jellemzi az a körülmény, hogy az elmúlt október és november hó jövedelme 66.000 koronával kevesebb a múlt év e két hónapi jövedelméhez képest; a kiadások ellenben folyton emelkedőben vannak.

Ezzel szemben egyetlen megtakarításának azt a 4000 koronát lehet csak tekinteni melyet az igazgatói fizetésből takarítottak meg az alatt az idő alatt, míg a vállalat igazgató nélkül állott. Indítványozza, hogy bocsásson ki a részvénytársaság előbbeségi részvényeket, mert a pénzügyi helyzet a hitelt már megtagadták.

Filó után az elégedetlen részvényesek vetették át a szót. Beszéltek *Rákos* Szidi, *Evva*

Lajos, *Thék* Endre, *Kriegner* György stb. Szemére hányták Filónak, hogy *Beöthy* Lászlót kiüldözte az igazgatói állásból, és mikor egyes részvényesek ez iránt való aggályuknak kifejezést adtak, Filó ezt felelte;

— A következőkért teljes vagyonommal kezességet vállalok.

A sarokba szorított alelnök öltöztetett e vádakra, és arra kérte a részvényeseket, hogy várják be a „Messengerboy“ legközelebb színterkerülő szenzációs darab anyagi eredményét, az rendbehöz mindent.

Az értekezlet azonban nem sokat adott az ígéretekre, mert a részvényesek azon ohajuknak adtak kifejezést, hogy *Hegedüs* Béla elnök és *Filó* alelnök mondjanak le. Helyükbe pedig *Evva* Lajos választassék meg elnöknek.

Evva Lajos erre ki is jelentette, hogy az elnöki állást elfogadja, de csak azon föltétel alatt, ha *Rajna Ferencz* igazgatót állásától elmozdítják.

Hegedüs elnök nevében *Filó* kelentette, hogy az elnökségről lemond, de csak úgy, ha beválasztják az igazgatóságba. Ezt a részvényesek nem akarják.

Thék Endre végül magára vállalta, hogy *Hegedüst*, *Filót* és *Rajná*t rábírja a lemondásra.

Fölmerült az a terv, hogy a színházat *bérbeadják*, amennyiben pedig ez nem sikerülne, a csőd karjaiba vetik magukat.

A Magyar Színház igazgatósága az éjjeli órákban telefonon a következő nyilatkozat közvételére kért föl bennünket.

Egy esti lap hosszabb cikket közöl ma a Magyar Színház válságáról. Annyi igaz az egészről, hogy a részvényesek az idén is, mint minden évben a közgyűlés előtt, bizalmas értekezletet tartottak, melynek célja volt a f. hó 30-án tartandó közgyűlés napirendjének megállapítása. Hogy *Evva* Lajos az elnöki állást elfogadta volna és *Rajna Ferencz* távoznék a színházról, koholmányról nem egyéb.

Hegedüs Béla,
elnök.

HIREK.

Jubiláris hangverseny.

— A filharmonia-egylet tiz éves fennállása. —

A zene kultiválásában városunk már nagyon régi idő óta az első helyet foglalja el a vidéki városok között, mert nemcsak a zene széles körben való tanítására, hanem a magasabb értelemben vett zene kultiválására is nagy súlyt helyezett és áldozatot nem kimélve istápolta ezen nemes törekvést. A *Philharmonia-egyesület* 10 éves fennállása óta valóban missziót teljesített, mert városunk kulturéletének nagyobb és erősebb lendületet adott azért, hogy a komoly zene iránti érzéket fejlesztette és fokozta.

Amikor ez az egyesület fennállásának 10-ik évfordulóját ünnepli, a város zenekedvelő közönsége valójában véle együtt ünnepel és a holt nap hangverseny ünnepélyes jellegéhez bizonyára tömeges részvételével hozzá fog járulni.

Az egyesület holt nap hangversenye és annak műsora a legkésebben szól amellest, hogy az egylet megfelel a legszebb értelemben nemes hivatásának és az egyesület vezetőségét a legnagyobb elismerés illeti azon fáradozásáért, hogy oly nivóra tudta emelni hangversenyeit, minővel más vidéki város nem igen büszkélkedhetik.

A holt nap hangversenyre ezuttal is felhívjuk a zeneértő és zenekedvelő közönség figyelmét.

— A czár. Naponkint örvedetesebb hírt hoz a táviró az orosz czár állapotáról. Mint nekünk jelentik, a czár állapota már annyira javult, hogy az orvosok többé nem adnak ki bulletint.

— Válás egy fejedelmi családban. *Dessauból* telegrafálják, hogy *Frigyes* anhalti herceg, legifjabb fiának *Aribert* hercegnek házasságát *Lujza* hercegnővel, alkotmányos jogánál fogva fölbontotta. A fiatal pár 1891-ben kötött házasságot.

— Kétszáz ember vízhefulása. A Reuter-ügynökségnek jelentik Hongkongból: Hokou mellett a nyugati folyón egy személyszállító gőzösről egy ember beesett a tengerbe. Az utasok mind a hajó egyik oldalára tódultak, a minek következtében a hajó fölborult. Négyszáz utas közül 200 vízbe fullt.

— A Krivány-ügy főtárgyalása. *Krivány* beteg. A közelgő végtárgyalás izgalmai erőt vettek a testileg már ugyis megtört *Kriványon* s most szellemileg is annyira tönkre van téve a nagy sikkasztó, hogy a hétfőre, e hó 17-re kitűzött főtárgyalást kénytelen lesz a törvényszék a legnagyobb valószínűség szerint elhalasztani. Tudnivaló ugyanis, hogy a tárgyaláson sem tanukihallgatás, sem egyéb bizonyítási eszközre nem kerül sor, *Krivány* maga mindent be fog ismerni. Csupán egy szakértőt fognak a tárgyalás folyamán kihallgatni. Ilyenformán *Krivány*nak a végtárgyaláson a szoktnál nagyobb szerep jut, amennyiben ő maga fog mindenre felvilágosításokkal is szolgálni. *Nemess* Zsigmond dr., *Krivány* védője ma sürgős körvényt adott be a törvényszékhez, melyben a tárgyalásnak hétfőről leendő elhalasztását kéri, mert védelem olyan állapotban van, hogy a tárgyalás ha meg is kezdetik, megtartható nem lesz. A törvényszék utasította *Parecz* Gyula dr. törvényszéki orvost, hogy vizsgálja meg *Krivány* állapotát, s ehhez képest fog az elhalasztás felett határozni.

— A német császár merénylője. *Schnapka* Zelma, ki a német császár ellen merényletet követett el, örült. Mint tudósítónk táviratozza, *Schnapka* Zelmát ma beszállították a boroszlói örültek házába.

— A minoriták halottja. Aradon ugyszólván minden ember ismerte *Gera* Miklóst, a minorita-rendház Nesztorát, a 89 esztendő, gyémántmises áldozópap. Az agg remete pár év előtt Szegedre költözött át, hogy ott, szülőföldjén élje le csendes hátralévő éveit. Mint részvétellel értesülünk, *Gera* tegnapelőtt délután rendtársainak ószinte fájdalomra elhunyt. Hatvankét évig volt a szerzet kötelékében az agastyán pap, aki a nyáron tartotta utolsó miséjét, mikor ószhaju tanítványai félszázados összejövetelüket tartották. A szelidarcu, jószágos minorita-anya, paptársai és a hívek közszeretetében állt. Tisztelték, becsülték az agg lelkészt, aki a nemzedék egész sorát nevelte fel vallásban, istenfőlemben. A minorita-ház a következő gyászjelentésben adja tudtul nagy veszteségét:

A szegedi minorita társház szomorodott szívvvel tudatja szeretett rendtársának: Nt. *Gera* Miklós Antal minorita-rendü gyémántmises áldozópapnak f. évi december hó 12-én délután fél 5 órakor életének 89 ik, szerzetes élete 67-ik, áldozópapságának 63-ik évében hirtelen történt elhunytát. A megboldogult hült tetemei f. hó 14-én délután fél 3 órakor fognak a minorita társházból a Deszkás-temetőben örök nyugalomra tételni. Az engesztelő szent miseáldozat ugyancsak f. hó 14-én d. e. 11 órakor fog az egek urának bemutatni. Szeged, 1900. december 13-án. Nyugodjék békességben!

— Munkanélküliek segélyezése. Mai számban részletesen megírtuk, hogy a fővárosban sok a munkanélküli, alkalmazást nem találó munkás, kik a napokban népgyűlést is tartottak, mely tüntetéssel ért véget. A fővárosi lapok is hosszasan foglalkoztak e jelennel, melynek eredményeként ma közlik velünk, hogy a fővárosban megindult az akció a munkanélküliek segélyezésére. Így a budapesti főpolgármesternél ma megjelent *Goldmann* József fővárosi tejkereskedő s január elsejétől kezdve három hónapon át naponkint ezer liter tejet ajánlott fel a szegényeknek. Ezenkívül több kézműáros üzlet alkalmazottjai lemondtak keresetük két százalékáról a munkanélküliek javára.

— A Flesch-Füzesséry ügy. Nagy feltűnést okozott annak idején országszerte *Flesch* Adolf bécsi bankár halála, kinek vadászat közben puskagolyó oltotta ki életét. *Flesch* halála gyanus volt s nemsokkal a haláleset után *Füzesséry* Arpad megyei aljegyző került a gylkosság gyanujába, kinek állítólag az elhalt *Flesch* feleségével viszonya volt. *Füzesséry* egy ideig vizsgálati fogságban is volt s noha ő úgy adta elő a dolgot, hogy *Flesch* saját magá lőtte meg véletlen gondatlanságból magát, szabadlábra helyezték, s az államügyész most benyújtotta a löcsei törvényszékhez vádiratát, melyben *Füzesséry*t gondatlanságból okozott emberölésért kéri vád alá helyezni.

— Steiner püspök emlékezete. A budapesti Szent-László társulat ma reggel 9 órakor gyászmisét tartatott az egyetemi templomban *Steiner* Fülöp székesfehérvári püspök lelkiüdvéért. A templomnak első padsorait fekete posztóval vonták be, s azokban foglaltak helyet a Szent-László társulat, aquinói Szent-Tamás társaság s a katolikus kör tagjai élükön *Zichy* Nándor gróffal. A szertartást *Szmrecsányi* Pál székesfehérvári püspök végezte nagy pap segédlettel, mely alatt a növendékpapok énekelték gyászdalokat adott elő.

— A központi választmány ülése. A képviselőválasztók névjegyzékének felülvizsgálására a központi választmány e hó 17-én délután 4 és 1/2 órakor ülést tart.

— Alapítvány az ügyvédek nyugdíjintézetének. Fővárosi tudósítónk táviratozza, hogy *Krausz* Ede budapesti ügyvéd és neje *Holezer* Antónia a létesítendő országos ügyvédi nyugdíjintézet javára ötvenezer koronás alapítványt tettek.

— Fegyelmi ügyek a fővárosnál. A székesfőváros közigazgatási bizottságának fegyelmi választmánya ma délelőtt ülést tartott, *Márkus* József főpolgármester elnöklése mellett, előadó *Lahocsinszky* Arpad tanácsjegyző volt. Ez alkalommal többrendbeli fegyelmi ügy került tárgyalás alá.

Szabó Aurél rendőrirnököt, aki *Kacziányi* rendőrkapitánnyal szemben tiszteletlenül viselte magát s neki az engedelmességet megtagadta, a rendőrfőkapitány hivatalvesztésre ítélte. A fegyelmi választmány ezt a határozatot helyben hagyta.

Uzveg *Ventróczy* Istvánné körvényt adott be, az iránt, hogy a néhai férjének fegyelmi ügye újra fölvetessék. A választmány az ügyet, véleményezés végett, kiadta a tiszti ügyészségnek.

Varjas Pál vámfelügyelő azt a hibát követte el, hogy amidőn az egyik székesfővárosi főbttisztviselő, a vadászatról megérkezve, több nyulat hozott be, a vámdíjat nem szedte be. Ez tudomására jutott a polgármesternek, aki aztán elrendelte a fegyelmi vizsgálatot és *Varjas*t a hivatalától felfüggesztette. A fegyelmi választmány hozzájárult ahhoz, hogy a fegyelmi vizsgálatot megindítsák, azonban a hivataltól való felfüggesztésre vonatkozó határozatot hatályon kívül helyezte.

Hernbach Gyula vásárcsarnoki főfelügyelő ellen, a vásárcsarnokbeli elárúsítók részéről, többrendbeli kisebb panasz érkezett a felől, hogy a rendelkezéseivel tulságosan szigorú, úgy, hogy ennek folytán az elárúsítók megakadályozva voltak a munkájukban, s így károsodást

szenvettek. A tisztí ügyészség az összes panaszok elejtését javasolta, kivéve Singhoffer halász panaszát, aki azt adta elő, hogy a főfelügyelő elzárta a haltartójának a vízcsapjait s ennek következtében a halai elpusztultak. Singhoffer a főváros ellen kártérítési keresetet indított. Az ügyész tehát, már csak a kártérítés kérdésének a tisztázása végett is, javasolja, hogy erre a panaszra vonatkozólag indítsák meg a fegyelmi eljárást. A fegyelmi választmány ehhez hozzájárult s így a Singhoffer-féle ügyben megindítják a további eljárást, míg a többiben abbahagyják.

— **Kitüntetett bajorok.** Ő felsége a speyeri császársiroknak az ősszel történt megnyitása alkalmából néhány bajor alattvalónak kitüntetést adományozott és pedig Ehrler speyri püspöknek a Ferencz József-rend nagykeresztjét, Ranke tanárnak a Ferencz-József-rend középkeresztjét, Granert müncheni tanárnak a III. osztályu vaskorona-rendet, Schmid müncheni nemzeti könyvtárnoknak és Fraun gimnáziumi tanárnak a Ferencz József-rend lovagkeresztjét.

— **Szibériából megszökött osztrák kém.** Annak idején óriási feltűnést keltett a monarchiában Kadielszky Szaniszló galicziai szálloda-tulajdonos esete. Kadielszky Podvoloczszkában az Odessa-szálloda tulajdonosa volt. Egy napon táviratot kapott Kiewből, melyben egy orosz üzletfele rendkívüli fontos ügyben Kiewbe hívta. Kadielszky elutazott, de alig lépett át az orosz határon, letartóztatták. Az orosz hatóságok azzal vádolták, hogy kémkedik Ausztria Magyarország javára, elítélték és nyomban Szibériába deportálták. Nagy diplomáciai bonyodalom támadt ebből, de diplomatáink semmi eredményt elérni nem tudtak. Kadielszky Szibériában maradt. A múlt héten Kadielszky Szaniszló váratlanul megjelent Galiciában. Az ősszel sikerült Szibériából megszöknie s hosszabb bolyongás után visszatért hazájába.

— **Letartóztatott földbirtokos.** Felső-Nyáradon, Miskolcz mellett Gothárd Emil odaváló földbirtokost a miskolci ügyészség váltóhamisítás miatt letartóztatta. Gothárd a felesége nevére hamisított váltókat s éppen Amerikába készült, mikor letartóztatták. A vizsgálat során még más okirathamisítások is rábizonyultak.

— **A mehalai kasszarabló.** Bagyáncz Pál mehalai községi pénzszedő sikkasztása még mindig izgatottságba tartja Mehala község lakóit. A sikkasztás híre tudvalevőleg még aznap este villám gyorsaságával terjedt szét a községben, a hol nem volt ember, a ki csak gyanusítani is merte volna a becsületes éstisztakezü ember hírében állott pézstárnokot. A pézstárnok együgyűségét és meggondolatlanságát legjobban jellemzi az, hogy töredelmes vallomása alkalmával nem egyszer mondogatta:

— Az ördög szállott belém, azért vetemültem ilyen eszeveszett tetre.

A rovincsolást egyébként ma folytatták Margineantiu Titus temesvármegyei főszámvevő vezetése alatt s már eddig kideerült, hogy a pénztárból négyezerkétszáz korona hiányzik. Ezt az összeget a pénzszedő csak a közeli napokban tulajdoníthatta el, mert vasárnap Mezei Gyula jegyző a pénztárt még rendben találta. Bagyáncz Pál pénzszedőt tegnap délután kísérték erős csendőri fedezet alatt a temesvári kir. törvényszék fogházába, a hol majd az előnyomozás befejezése után fogja Kotócz Pál kir. törvényszéki vizsgálóbíró kihallgatni.

— **Az aradi nemzeti szövetség munkásképző intézménye vasárnap,** folyó évi december hó 16-án, délután 4 órakor az ipartestületi ház ürszékterületi dísztermében tartja negyedik szórakoztató és szakelőadását. Műsor: 1. Elváltam a lánykától. Dal. Eneklí az aradi daleylet. (Karnagy Kovács Pál.) 2. Előre! Költemény, szavalja Kovácsik Lajos. 3. Szakelőadás: Ké-

pek a francia forradalom idejéből. Tartja Kara Győző főgymnáziumi tanár. 4. A rab. Költemény, szavalja: Pavlity János. 5. A párisi ifjuság. Eneklí az aradi daleylet. Belépés díj-talan. Ezen előadásra Aradváros hazafias iparosságát és munkásait ezennel meghívja a munkásképző intézmény elnöksége. A legközelebbi szórakoztató és szakelőadás december hó 23-án délután 4 órakor az ipartestületi ház nagytermében lesz.

— **A Király-serföző bukása.** A kőbányai Király-serföző részvénytársaság közgyűlést hív össze, amelynek tárgysorozatán ez olvasható:

Határozathozatal a társaság feloszlása iránt. Főlszámolók választása; hatáskörük, czéggjegyzésük módjának és díjazásuk megállapítása, különösen felhatalmáruk és utasításuk, hogy a társaság ingatlanait bírói árverés mellőzésével szabad kézből eladhassák.

A közzétett mérleg 1.884,232-73 korona veszteséget tüntet fel. A társaság részvénytőkéje 3.200.000, az elsőbbségi részvénytőke 1.600.000 korona.

— **Az osztrák választások.** Lembergől jelentik táviratban: A galicziai választásoknak máris tanulságos eredménye van. A lengyel néppárt négy mandátumot veszített, két pártvezér, Stapszky és Windowszky mandátum nélkül maradtak. Négy tagból állott ez a párt, most már csak kettőből s így igen kétséges a fennmaradása. A szociáldemokraták három mandátumuk közül egyet, a borszowi-t minden valószínűség szerint elvesztették, s nem lehetetlen, hogy úgy fog történni Lembergben is, ahol késő éjszaka még mindig tartott a választás. Csak Krakóban sikerült győznie Dasinszkynek. A lengyel klub két mandátumot nyert: Borszowban és Chrzanowban, ellenben négyet elvesztett. Rzeszowban, Wadowiechen, Stryben és Uj-Sandekben. Ezekben a helyeken Stojalowszky két elvbarátja s a párton kívüli Danielik győztek, akik azonban kijelentették, hogy a lengyel kulihoz fognak csatlakozni. A radikális ruténeknek most sikerült első képviselőjüket a Reichsrathba küldeni.

— **A fehéregyházi csatátér árverése.** Tegnap volt az árverése a gróf Haller Lujza-féle fehéregyházi birtoknak, melyben a szabadságharcban elesettek fölé emlékoszlopot állított a kegyelet. Az állam intézkedést tett, hogy a birtok magyar kézben maradjon s evéghől Darányi földművelésügyi miniszter megbízottat küldött az árveréshez, aki az állam érdekeinek szem előtt tartása mellett a birtokot telepítési célra 300,000 koronáért megvásárolta.

— **Szép leány, csunya asszony.** Egy ángliusz arra a különös és nagy türelmet követelő megfigyelésre adta a fejét, hogy kitanulmányozza azt, hogy a rut vagy a szép leánynak van-e nagyobb szerencséje a férjhezmenetelben. Az eredmény csodálatos. A férfivilág — úgy látszik — fél a szép lánytól, amikor arról van szó, hogy egész életre válasszon magának társat. Sok oka lehet ennek a tartózkodásnak. A szép asszonyt körülrajongják, vigyázni kell rá, hogy ki ne röpüljön egy szép napon a fészekből — valami csinos fiatal ur karján. S ha már ezt a veszedelmet kizárja az, hogy igazán erényes és hűséges a szép asszony, akkor még mindig ott ólalkodik az ilyen házasság körül a másik veszedelem, a tulságosan nagy szabó-kontó. A szép asszony olyan kép, amihhez aranyos keret illik. Diktum-faktum: — azt mondja az angol, hogy sokkal több csunya lány megy férjhez, mint amennyi szép kerül fejkötő alá. Száz menyasszony közül öt tüneményesen szép, tíz csinos, tizenöt éppen csak hogy elfogadható. Hetvenöt pedig határozottan csunya — s ime mégis hetvenöt megy férjhez addig, amíg a szépek közül csak huszonöt megyen esküvőre. A rut leányban inkább feltételezhető az, hogy szerény, házias, egyszerű gazdaasszony válik belőle. A családnak pedig arra van szüksége. Egy angol hivatalnoknak az a megfigye-

lése, hogy ismerősei, barátai közül sokkal több olyan él szerencsétlen életet, akinek szép felesége van, mint aki rut leányt vett el. Ezek után maga is kikereset magának egy olyan leányt, aki rutság dolgában semmi kifogás alá nem eshetett. Tehát ne keseredjete el leányok, hogy ha rutnak születetek. Sokkal több valószínűsége van annak, hogy férjhez mentek, mint, hogy ha szépek volnátok. Azt mondja az angol. Arról pedig nem állunk jót, hogy vajjon ugy általában így gondolkozik-e a magyar is.

— **A városi árvaház igazgató választmánya** a f. évi december hó 15-én d. u. 4 órakor az árvaház tanácstermében ülést tart, melyre a választmány t. tagjait tisztelettel meghívja az elnökség.

— **Lövöldöző örült.** A marburgi állomáson nagy riadalmat okozott egy Schmiedt Konrád nevű bécsi mérnök viselkedése. Schmiedt, aki hirtelen megörült, berontott a vasuti étterembe s ott a pinczereket felpofozta. Majd a német császárt akarta táviratilag magához rendelni s mikor látta, hogy a hivatalnokok nem engedelmességek neki, ravolvert rántott elő s agyonlövélssel fenyegette őket. A dühöngő örültet sikerült lefogni, mielőtt az előrántott revolvvert használatba vette volna.

— **Hazudni nem becsületbe vágó dolog.** A milánói törvényszék előtt a napokban egy becsületsértési pört tárgyaltak, melynek kimenetele nagy feltűnést keltett. Egy kereskedő összeveszett egy ügyvéddel és a szóharcz hevében így szolt:

— Ez hazugság! Ön hazug ember!

Az ügyvéd pört indított a kereskedő ellen, de a bíróság az alperest fölmentette. A ítélő bíró azzal indokolta az ítéletet, hogy az olasz képviselőházban még sokkalta keményebb kifejezéseket használnak a nagyságos képviselő urak, anélkül, hogy ezt sértésnek vennék. Ezért a vádlottat fölmenti. A bölcös bíró kétségtelenül elég szatirikus hajlamokkal rendelkezik.

— **Egy ünnepelt, aki nincs jelen.** A „Vásárhely és Vidéke“ jelenti ezt a történetet: Főgymnáziumunk köztiszteletben álló, érdemes igazgatójának: Futó Mihálynak tegnap délután díszes közönség előtt, a gimnázium tornacsarnokában tüzte r. ellére Thoroczky Viktor báró főispán a Ferencz József-rend lovagkeresztjét. A főispánt megérkezésekor a közönség lelkesen megéljenezte s lendülettel előadott szép beszédje alatt is többször felhangzott az éljenzés, mikor beszéde folyamán kitünt, hogy az ünnepelt nincs jelen. A főispán megszakította a beszédét, egy küldöttség pedig Futó igazgatót ment, akit szünni nem akaró éljenzésekkel fogadott a közönség s midőn a főispán mellére tüzte a lovagkeresztet, az éljenzés és a tetszésnyilvánítások ismét megújultak.

— **Egy község árverés alatt.** A Budapesti Közlöny hozza ma ezt az árverési hirdetést.

ÁRVERÉS.

Az abauj-szántói kir. járásbírósa mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy Nagy Ferenczné és Pogorosky Gábor csatl. végrehajtatónak Abauj-Szántó város közönsége ellenében fennálló 6800 kor., 254 kor. 82 fillér s járuléka iránti követelés kielégítése végett a bírói árverést a végrehajtást szenvedőnek a szántói 225. sz. tjkvben 520. hrsz. varosháza, udvar s kert 16164 kor., a 212. hrsz. csüröskert 2000 kor., a 922. hrsz. ház, udvar s kert 1000 kor., az 1118. hrsz. rét 7048 kor., az 1655. hrsz. kőbánya 1000 kor., a 2543. hrsz. szántóföld 1777 kor., a 2544. hrsz. szántóföld 601 kor., a 2545. hrsz. szántóföld 423 kor., az 1024. hrsz. szántóföld 263 kor., az 1052—1053. hrsz. példánykert 263 kor., a 2495. hrsz. szántóföld 745 koronában megállapított kikiáltási ár mellett elrendelte s annak ezen kir. járásbírósa telekkönyvi hivatalánál a 6-ik számú szobában leendő foganatosítása végett határidőül 1900. évi december hó 22. napjának d. e. 10 óráját azon hozzáadással tüzte ki, hogy a jelzett ingatlan ezen határidőben a kikiáltási áron alól is elfog adatni. Ab.-Szántón, 1900. évi augusztus hó 29. napján. Kir. járásbírósa, mint tkvi hatóság.

Városi és megyei telefon 439.

Legszebb karácsonyi és újévi

ajándékok.

és raktár dísz ezüst tárgyakban.

zöld árak.

Weinberger Ferencz
Ékszerész, Arad, Központi szálloda.

2988

Ünepségek!

Saját műhely!!!

Nagy raktár dísz ezüst és más ékszerekben.

Genfi zsebrórák nagy raktára.

Változó árak

kir. államv. Üzletv. Aradon.

8. szám.

Árverési hirdetemény.

A m. kir. államvasutak alórt vezetésébe, az aradi pályán közelében (pécskai ut 3. számú) levő intézeti lakóház lebontására az ez által visszarendő anyagokra, valamint ezek elhordására nyilvános árverést hirdet.

Az árverés, az aradi osztálymunkások által f. é. december 17-én reggel 8 órakor a helyszínen fog eszközölni, melyre az érdeklődők azon értesítéssel hivatnak meg, hogy a részleteket a fentírt osztálymérnök-nél megtekinthetik.

M. kir államv. aradi üzletv.

Arad szab. kir. város kap. hiv.

17100/1900 ktsz.

Hirdetemény.

Belügyminiszter ur ó nagyméltóságának 75256/VI-C. számú magas körrendelete folytán ezenel közhírré teszem, hogy a Dr. Nicholson-féle dobhártyáknak, valamint a hozzá való gyógyszereknek behozatala, arra való tekintettel, hogy azok több esetben inkább ártanak, mint használnak és a közönség meg tévesztését czélozzák egyáltalán tilos.

Arad 1900. november hó 26-án.

Sarlot,
főkapitány.

Hirdetemény.

A néhai Hertschka Mór ösztöndíj alapítványának a polgári iskolára vonatkozó egy helye betöltendő lévén, az Aradvárosi polgári iskola azon növendékeit, a kik ezen ösztöndíjat elnyerni óhajtnak s tanulmányaik felől kitűnő, másik felől pedig jeles osztályzattal bírnak, felhívom, hogy pályázati kérvényüket hozzám közvetlenül, vagy igazgatójuk útján 1901. évi január hó 10-ig benyujtsák.

Salacz,

kir. tan. polgármester.

Szőlőkaró eladás.

Draucz községben levő raktáramban kizárólag tölgyfából hasított kitűnő minőségű, a jelenlegi igények szerint erősen készített 5, 6 és 7 láb hosszú

szőlőkaró kapható.

2948

A közeli hegyaljai szőlőkbe könnyen tengelyen is szállítható.

Ajánlok továbbá jó minőségű száraz bükk és tölgy gömb és hasáb tűzifát, melyet kívánatra a ternovai állomáshoz is waggonba rakva szállítok.

Értekezni lehet Drauczon: Traub Kálmán urnál.

Schreyer Jakab, fakereskedő.

Birtokosok és gazdák

egybehangzó jó véleményt adnak kipróbálás után a

Somogyi Géza-féle szabad. állattáporról,

a mely rendszeresen adva, az állat szervezetére igen jó-tékony hatással bír, mert rendben tartja az emésztési szerveket, fokozza az étvágyat, ez által az állatnak a rendszeres vérkeringése megóvja a betegségtől és elősegíti a hizást, miáltal az hamarabb eladásra kerülhet, a mi anyagiilag igen nagy előny.

VÉDJEJY.

Számos elismerő és köszönő levelek megerősítik a fentieket, melyekből csak az alantit közlöm:

13652. sz. szabadalom.

Tekintetes Somogyi Géza urnak Arad.

Ertesítem, hogy az ön gyártmányát képező állattáport kipróbálva, azt az állatok, — kiválólag pedig a sertések táplálásánál jónak találom, — s úgy az állat emésztésére, valamint az esetleg fellépő betegség gyógyítására és meggátolására bárkinck is a legmelegebben ajánlom.

Székesfehérvár, 1900. február 24.

Tisztelettel:

Pauer István,
Székesfehérvár sz. kir. város
állatorvosa.

Igen tisztelt Uram!

Az ön által gyártott m. k. szabadalmazott állatok emésztését elősegítő porát úgy sertésimánél, valamint teheneimnél alkalmazva, tapasztaltam, hogy azoknál az emésztést kitűnően elősegítette és sertéseim kört ezen per használatát folytán sertésvész vagy egyéb betegség nem fordult elő, dacára annak, hogy a szomszéd udvar vész fertőzőit volt. Ennélfogva ezen pert a legmelegebben ajánlhatom.

Majlátfalván, 1899. évi okt. hó 14-én.

Tisztelettel: Deák Lajos, jegyző.

Ennélfogva egy gazda sem mulassza az állatainál a Somogyi Géza-féle állattáport alkalmazni, mely csak akkor valódi, ha a 13.652. sz. szabadalmi szám és az itt látható védjegy rajta van a csomagon és a dobozon. Egy osomag 18 kr., egy negyed kilós doboz 45 kr., egy fél kilós doboz 90 kr.

Kapható Aradon: Földes Kelemen gyógyszerész urnál, Vojtek és Weisz drogouista, Eles Armin, Fejér Gyula, Karácsonyi Antal, Daimel Lajos, Pollák József, Nagy Farkas, Ring Zsigmond, Weisz Dávid, Ferber Lajos urak fűszerkereskedésükben és úgy Aradon, mint Aradmegyében bármely üzletben. 2341

Egyedüli és kizárólagos szőnyegraktár

DOMÁN SÁNDOR

Szabadság-tér 17.

Egyedüli és kizárólagos szőnyegraktár

DOMÁN SÁNDOR

Szabadság-tér 17.

2769